

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

29. An qui probabiliter putat rem esse suam, etiamsi probabiliter teneatur ab altero, possit de illa facere occultam recompensatiopem, si jus suum non posset defendere coram iudice? Et quid, si ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

dum magis probabilem. Vnde non solum Medicus tenetur sequi probabiliorem, & tutiorem opinionem, vbi contraria opinio probabilis est, quod medicamentum sit noxium, sed etiam vbi certum sit non nocere, sed fit de eo opinio, quod magis proficit, & ita etiam docent Doctores, quos citavi in part. 1. tract. 1. 3. resol. 7.

Quæ hic est Ref. antecess. dens.

Sup hoc etiam certum in Ref. præcedenti, lib. 6. ante finem.

2. Sed ibi pro affirmatiua sententia non paucos adduxi, asserentes, quando nullum medicamentum est certum, sed varia inter Medicos intersunt opiniones circa medicamenta illi morbo applicanda, & aliunde saltem agroti non est desperata, licere Medico sequi opinionem minus probabilem, relicta probabiliori, quia quod ex probabili ratione efficitur, temeritate, ac imprudentia vacat, ergo & culpa.

3. Nota etiam quod stando in opinione contraria docet Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 41. non esse contra obligationem iustitiæ ex Medici officio debitam, vti opinio illa minus probabilis, sed contra debitam charitatem proximo indigenti exhibendam, quæ petit, vt certiori medio, quo possumus, ei subueniamus. Sicut idem author dicit de Ministro Sacramentorum eligente opinionem minus probabilem. Sed hoc vltimum non admittit Merolla absolute tom. 1. disput. 3. cap. 4. coroll. 5. num. 198. & existimat tunc esse tantum verum, quando Medicus non habet propriam opinionem circa medicamentum morbo applicandum, an sit saluterum, vel noxium, ita vt neutri parti contradictionis simpliciter adhareat, sed solum iudicet vtramque partem esse probabilem ob diuersas aliorum Medicorum opiniones. Nam si ipse in ea esset opinione, vt existimaret medicamentum noxium fore, peccaret contra iustitiam, præbendo id medicamentum, iuxta opinionem probabilem aliorum, sicut dixi num. 162. de iudice, qui fert sententiam secundum aliorum opinionem, relicta propria. Ratio est, quia eo ipso quod infirmus vocat ad se potius hunc Medicum, quam alium, tacite vult ab eo curari secundum propriam opinionem, quia de illius scientia confidit, ergo iniuriam facit Medicus infirmo si det illi medicamentum, quod existimat fore noxium, quamuis opinionem aliorum Medicorum dicentium esse saluterum, probabilem iudicet. Probatur consequentia, nam si iuxta aliorum Medicorum opinionem medicamentum præberet, non tam ipse, quam alij dicerent infirmum curare, sicut diximus supra de iudice, qui fert sententiam secundum opinionem aliorum. Et post hæc scripta inueni circa dubium præsentis resolutionis sic asserere Malderum in part. 2. q. 19. art. 3. disput. 86. §. 7. Peccat Medicus qui adhibet medicamentum probabile cum possit certum adhibere: item si illud adhibeat, de quo vtrinque sunt æquæ probabiles opiniones, quod multum proderit, aut nocebit, etiam si nullum certius adhibere possit, nisi forte in certissimo alioqui aget versetur periculo, cui expediat vel hoc periculoso remedio succurri. Rectè tamen monent DD. potius standum esse experientia, quam opinionibus. Sequitur hæc asseritio satis ex præcedenti; vna enim ratio, quæ vbi urgebatur in medicina spirituali Sacramentorum etiam hic locum habet. Sicut enim ibi Sacerdotis officium postulat, vt certam relicta incerta adhibeat spiritualem medicinam, ita Medicus certissimum remedium adhibere debet, quare si secundum probabiliorem opinionem medicamentum sit lethale, peccat mortaliter id applicans Medicus. Item si dubitet an ne profuturum sit, vel nociturum, etiam si intendat eius virtutem experiri. Neque enim Medicus, vt bene Plinius, potest discere periculis agrotum, & experimenta per mortes agere. Imò etiam si probabilis sit non nociturum, sed profuturum, modò verè periculum probabile sit quod nocebit, non licebit eo vti, etiam si certum non suppetat, nisi in casu, quo certissima mors impenderet agro, quo casu existimant etiam illud licere adhibere, quod

probabilis est nociturum, modò verè probabile sit profuturum. Ita Malderus.

RESOL. XXIX.

An qui probabiliter putat rem esse suam, etiam si probabiliter reuocatur ab altero, possit de illa facere occultam recompensationem, si ius suum non possit defendere, coram iudice?

Et quid, si probabilis est rem esse illius, qui illum possidet? Exp. 9. tr. 9. & Mil. 4. Ref. 4. alias 44.

§. 1. **Q**uestio est curiosa, & ad illam affirmatiue respondet nouissimè Pater D. Stephanus Spinula Congregationis Somahe in suo eruditissimo Opusculo de Elect. opin. disp. vlt. sect. 7. vbi si alicuius probabiliter etiam dici potest, cum, qui ius probabile habet ad aliquam rem, quæ ab alio detinetur, quod ius in iudicium deferre non potest, posse licet occultè compensationem facere; quia suo iuri ad eam bene fundato, quomodo potest alia via satisfacere? Debet ergo illud ius haberi pro nullo: in dubio quidem potest, quia in dubiis melior est conditio possidentis; sed in casu opinionis probabilis nonne debet quid plus posse facere? semper tamen intelligo, supposito, quod ex opinione probabilis facti, nempe quod res sit sua, posse habere opinionem probabilem, quod sibi illa sit ad iudicanda, ad eò vt verè sibi deberi, probabiliter opinetur, & licet communis sententia Doctorum videatur esse in contrarium, tamen Cardinalis de Lugo nihil propendit in hanc sententiam, de iust. & iur. disp. 6. sect. 5. vbi etiam notat Doctores contrarium asserentes inconsequentia, quia id negant in vniuersali, & in genere: concedunt autem compensationem occultam cum opinione probabili in particularibus materiis. Videatur dictus Cardinalis loc. cit. vbi soluit omnia argumenta in contrarium.

2. **V**rgeo, si probabilis est rem esse illius, qui non possidet, re delata ad iudicem poterit index, quin debeat à possessore ereptam, illi adiudicare; dictum est enim disput. præced. sect. 6. concl. 2. teneri iudicem sententiarum pro parte probabiliori; ergo si non possit illis ad iudicem deduci, ne qui non possidet, priuatur suo iure, poterit occultè compensationem facere. Insto, poterit index, vel debet pro illo sententiarum. Quare? quia illi debetur res ab alio possessa, si non deberetur, non possit index rem illi adiudicare. Neque verò solum debetur post sententiam; sententia enim non facit quod res alteri debeat, sed rem adiudicat alteri. Supponit rem deberi, & ex hoc potero hæc opinionem iuris vti, & occultam facere compensationem. Claudio: Res mihi debetur & quare non potero, ea via, quæ supra preest, citra scandalum iuri meo satisfacere?

3. **D**ices. Est veluti axioma in materia iustitiæ, quod à non liquido ad liquidum non datur compensatio; sed ius probabile ad rem non est ius liquidum; ergo non potest fieri compensatio accipiendo rem liquidam. Respondetur: Illud axioma absolute prælatum, si comprehendat etiam iura probabilia, nec in sententia Aduersariorum esse verum; nam concedunt Aduersarij, quod si alicui legatum relinquatur in testamento non solemnè, licet non possit in foro fore legatum repetere, posse tamen occultam facere compensationem; quia probabile est, quod tale legatum de iure nature sit validum, ac proinde probabile est, quod sibi debeatur. Neque enim certum est tale legatum sibi deberi, quia probabilis est aliorum sententia negantium in hoc casu vllam obligationem orti ex iure nature, ac proinde

Terzio qui... proinde asserentium non deberi. Igitur ius ad hoc legatum est tantum probabile, ac proinde non liquidum; & tamen potest occulta fieri compensatio: ergo, &c. Dicendum igitur est, illud axioma valere in dubiis proprie dictis: sicut in illdem tantum valet, quod melior sit conditio possidentis; est enim moraliter sufficienter liquidum ius, quod probabile est. Hucusque Pater Spinula.

4. Et ego in fauorem suae opinionis adducam etiam doctissimum, & amicissimum Patrem Franciscum de Lugo in principis Theologiae Moral. par. 1. cap. 3. qu. 13. n. 100. vbi haec asserit: Secundus casus est de possidente rem, quam probabiliter opinatis esse tuam. Aliqui dicunt te non posse possidentem spoliare re possessa, quamvis probabile tibi sit, & forsitan probabilius, rem esse tuam. Quoniam etsi proprietatis possidentis sit solum probabile, possessio tamen certa est, & idem preponderat tuae probabili proprietati. Ioan. Sanch. disp. 3. n. 42. & disp. 43. num. 51. & seq. distinguit. Si probabilitas sit circa factum orta, scilicet ex probationibus, & testimoniis, dicit non posse possidentem spoliaris, nisi per iudicem iudicantem. At vero si probabilitas sit circa ius, v. g. quia tibi per testamentum minus solemne res legata fuit, vel alio titulo probabili competere dicit, seculo scandalo, possite possessorem spoliare, clam auferendo rem: quia possessio praevalet contra dubium negantium, non vero contra probabilem opinionem circa ius: Imò n. 56. subdit, aliquos viros doctos à se consultos voluisse, probabilem etiam opinionem circa factum ex probabilibus testimoniis ortam sufficere, vt possis autoritate priuata, cessante prolixo scandalo, non dumque re deducta ad forum contentiosum, accipere rem, quam probabiliter opinaris esse tuam, & illa possidentem spoliare. Quod etiam mihi probabile videtur. Quia possessio nititur proprietate, quae solum est probabilis. Ergo non impedit vsum opinionis contrariae probabilis. In praxi tamen non crederem, rem esse priuatim accipiendam, si iuridice peti possit, & expectari iudicis sententia. Ita Lugo. Sed contrariam sententiam tenent Sanchez in summa tom. 2. lib. 6. c. 3. n. 7. Suarez, de legibus lib. 5. cap. 17. n. 20. Palau tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 6. & Layman lib. 1. tr. 1. c. 5. n. 21. Quibus ego addo Giuniparum de Iure Pontif. disp. 6. q. 6. c. 3. num. 51. & huic negatiuae sententiae ego adhaereo.

RESOL. XXX.

Remissua aliqua opiones Authoris confirmantur. Ex p. 3. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 25.

Sup. hoc late in tom. 1. tr. 3. in Ref. 13. & in alius eius prima not. Q. 1. Varo primò; An peccata dubia sint necessitatio in confessione aperienda. Nominatim contra me negatiuam sententiam docet Ioannes Caramuel in Theologia fundamentali fundam. 77. n. 1322. à fol. 673. vsque ad fol. 700.

2. Sed hanc opinionem ego saepius reprobauì, & nunc iterum reprobò, ac nouissimè Thomas Hurtadus var. tom. 2. tractat. 12. cap. 1. §. 2. dub. 8. numer. 206. putat talem opinionem neque speculatiuè esse probabilem, & practice esse temerariam; Vide rationes apud ipsum, & penes me in hac. part. 10. alibi adductas.

3. Quæro secundo; an in rebus venereis detur paritas materiae. Affirmatiuam sententiam nominatim contra me late defendit Caramuel in Theologia fundamentali fundam. 58. num. 1208. à fol. 592. vsque ad fol. 616. Sed ego negatiuam sententiam iterum doceo, & contrariam opinionem nouissimè Angelus Maria Verricelli in quæst. moral. & legal. tractat. 4. quæst. 17. n. 3. vocat per principia intrinseca, siuè extrinseca omni-

no improbabilem, fallam erroneam, temerariam, periculosa, ac scandalosa, & forte grauiori censura dignam. At ego libenter abluco à censuris opinionum, praesertim in sapientissimi, & amicissimi Viri, sufficit mihi tantum meas confirmare; Vide rationes, quas adducit Verricelli, & de hoc ego alibi in pluribus locis; Vide etiam sapientissimum, & amicissimum Antonium Escobar, & Mendoza in 2. editione Lugdunensi sua Theol. Moral. tract. 1. Exam. 8. c. 3. num. 78. qui testatur nostram sententiam esse communem in Schola Societatis, & tandem asserit, Res venerea est; nunquam est parua, & in Theol. Morali magna t. 1. l. 1. sect. 2. P. 2. n. 67. contrariam sententiam vocat fallam, improbabilem ac temerariam.

4. Quæro tertio: An professi nondum in sacris ordinibus constituti, teneantur sub culpa lethali persoluere horas Canonicas? Idem quaeritur de monialibus. Negatiuam sententiam docuisse Caramuelem in Theologia regul. disp. 102. art. 2. n. 1343. cum seq. dixi, sed ipse modò in Theol. fundam. fundam. 53. §. 8. n. 1095. dicit nominatim contra se loquutum fuisse de Benedictinis iunioribus ante praecipuum Abbatis. Sed absolute loquentem Caramuelem impugnat late, & doctè, vt semper solet Pater Bardi in selectis lib. 8. q. 1. §. cum se quen. respondens ad omnia eius argumenta, cuius sententiam tanquam improbabilem fuisse refellit ex ordine Praedicatorum Magister Ferdinandus de la Naua tract. 1. cap. 9. per totum de obligat. Monialium recitandi officium diuinum, quia tractatus omnino videndus est, impressus fuit Cordubæ anno 1621. & lingua Hispanica est conscriptus, & penes me habeo. Vide etiam me citato Bertrandum Loth in Resolut. Theolog. tract. 23. q. 1. art. 8. qui opinionem contrariam temerariam appellat, militat enim contra torrentem Theologorum; sed nouissimè abstinet ab his censuris Tamburinus in Decalogum part. 1. lib. 2. c. 5. §. 1. n. 13. licet me citato Moniales supradictas ad horas Canonicas obliget.

5. Et quidem dato quod Caramuel loquutus fuisset de Benedictinis iunioribus, nego id quod ipse asserit, nempe ante praecipuum Abbatis supradictos non esse strictos ad pensum diuini officij: Nam ratione consuetudinis tenerentur vt ceteri Religiosi; quod euidenter probatur contra Caramuelem ex priuilegio concessio dictis Patribus ab Eugenio Quarto, quod Clerici Professi in sacris non constituti ad horas canonicas recitandas non teneantur, vt obseruat Antonius Hinoiosa directorio decisionum Regularium verbo hora Canonica fol. 287.

6. Ergo seculo priuilegio iuniores Benedictini ad dicendum officium stricti erant; An vero dictum priuilegium sit apud illos in vsu, me remitto; Compertum habeo, quod aliis Regularibus, vt alibi probani, per communicationem non erit licitum illo vti. Vide omnino Bardi vbi supra, qui nominatim Caramuelem impugnat, & nostram sententiam solide firmat.

7. Quæro quartò. An ex eo precise, quod mutuator priuat se possellate repetendi suam pecuniam intra certum aliquod tempus, licite possit aliquid ultra fortem exigere?

8. Affirmatiuè responderet Caramuel fundam. 60. §. 1. per totum, & contendit me non docuisse contrariam sententiam, quoad hoc remitto me ad ea quae alibi dixi improbando talem sententiam, & bene dixit Cardinalis Lugo, me illam non docuisse, & pater etiam in mea part. 1. tr. 8. resol. 48. in vltimis verbis resolutionis; Nunc autem illam iterum refello, & vide praeter Doctores à me alibi adductos, me citato Roccaful. in praxi Theol. moralis tom. 2. lib. 3. de 7. pr. Decalogi cap. 8. num. 799. & Amicum in cursu Theologia tom. 5. disp. 20. sect. 8. n. 133. vbi appellat sententiam contrariam nouam, periculosa, & expositam palliatis vsuris. Et licet

tr. 9. Ref. 28. in fine.

Sup. hoc in tom. 3. it. 6. à Ref. 12. vsque ad 17. in clusio, & in ref. 18. §. vlt. & in Ref. 16. §. Secundo, & §. Ad id & in to. 2. tr. 1. Ref. 87. §. 2. à lin. 5. a vers. Constanter, & in tom. 4. tr. 3. Ref. 20. §. penult. post medium, cursum, ad vers. & ideo.

Sup. hoc priuilegio & aliis in Ref. 6. not. praeteritae §. Sed ego, signanter propè finem, &c.

Alibi in Ref. 7. not. 1. post praeteritam, à principio, signanter ab eius §. 2. &c. Sup. hoc in tom. 6. tr. 3. Ref. 44. 45. & 46. & 1. Ref. 109. §. Ponit. ad medium, à vers. Sed, &c.